

OPPGAVE 1

HELSE

Gi en kort beskrivelse av sykdommene som vi vanligvis vaksinere hunder mot.

Beskriv deretter et vanlig opplegg for vaksinerer av hund her i landet.

Det finnes seks sykdommer som hunder vaksineres mot. Tre av dem er vanlig å vaksinere mot i Norge, Valpesyke, smittsom leverbetennelse og parvovirus. De resterende tre sykdommene, kennelhoste, leptospirose og rabies, er aktuelle dersom en skal ta med hunden utenlands og så tilbake til Norge igjen. Vaksine mot kennelhoste gis også dersom hunden er utsatt for stort smittepress.

(Guthrie m. fl., 2004)

Valpesyke er en virusinfeksjon som kan forårsake varige nevrologiske skader og gir alvorlig sykdom i fordøyelseskanaler og i luftveiene. Den rammer ofte unge hunder, men kan angripe også voksne hunder. Sykdommen kan være dødelig og den er sjelden i Norge.

(Guthrie m. fl., 2004)

Smittsom leverbetennelse (HCC) er også en virusinfeksjon som kan gi skader i lever, luftveier og øyne. Sykdommen er dødelig og smitter hunder i alle aldre. Den smitter via urin, avføring og spytt. Smittsom leverbetennelse er svært sjelden i Norge.

(Guthrie m. fl., 2004)

Parvovirus er en virusinfeksjon som kan forårsake mage- og tarmbetennelse. Unge hunder kan i tillegg få alvorlig hjertemuskelbetennelse. Sykdommen kan være dødelig og smitter ved direkte og indirekte kontakt, som regel via avføring. Parvovirus er sjelden i Norge.

(Guthrie m. fl., 2004)

De øvrige tre sykdommene, kennelhoste, leptospirose og rabies er ikke vanlig å vaksinere mot så sant en ikke skal utenlands. Jeg forstår utifra oppgaveteksten at det ikke er nødvendig å skrive om disse.

En grunnvaksinerer som er vanlig hos hund er to vaksiner med tre til fire ukers mellomrom. Vaksinasjonene utføres normalt på valpene ved 12 og 16 ukers alder. Ved stort smittepress, da gjerne hos kennelhunder, gis vaksinene tidligere. Førerhundvalpene i England blir vaksinert

allerede ved seks ukers alder og førehundvalpene i Norge ved åtte ukers alder. I vaksineprogrammet så er vaksine mot valpesyke og HCC kombinert i en felles vaksine. Vaksine mot parvovirus gis samtidig med de to andre, men det er like vanlig å gi denne alene, gjerne ved ni ukers alder som mange gjør. Videre skal hunden revaksineres mot valpesyke og HCC annethvert år, og mot parvovirus en gang i året.

(Guthrie m. fl., 2004)

OPPGAVE 2

DYREVELFERD

Drøft etiske og dyrevelferdsmessige fordeler og ulemper ved bruk av bur til hund.

I følge stortingsmelding nr 12 6.2.19.4 er det en moderne trend, at folk med familiehunder anskaffer seg hundebur til bruk innendørs, og ikke kun til transport av hund som var vanlig tidligere. Hos en internetbutikk jeg besøkte, www.burexperten.no, hadde det største buret en grunnflate på under en kvadratmeter (121 cm x 77 cm) og høyden på buret var 84 cm.

I forskrift om dyrepensjonat og liknende § 5, 2. ledd, er det spesifisert noen minimumskrav for burstørrelser. Nå gjelder ikke disse forskriftene for privatpersoner, men hvorvidt kenneler som driver oppdrett av hund kommer innunder disse forskriftene er uvisst. Det er mulig at en privatperson som driver oppdrett av hund er underlagt disse forskriftene.

Mange som bruker hundebur hjemme lar hunden være i dette buret hele dagen mens familien er på jobb. Det er i så fall mange timer hvor hunden må være alene hjemme, og den helt store forskjellen ved at hunden er hjemme hele dagen eller om den er på kennel hele dagen kan jeg ikke helt se. Dermed er det aktuelt å bruke forskriften om dyrepensjonat som retningslinjer for hva som er etisk forsvarlig oppbevaring av hund, forskriften er tross alt basert på dyrevelferd og trivsel. I følge forskriften skal en hund som har skulderhøyde mellom 40 og 65cm, ha et bur med grunnflate på minimum 1,5 kvadratmeter hvor ingen side skal være kortere enn en meter. Høyden skal være minimum 120 cm. En ser dermed at et bur med en størrelse som er forsvarlig i forhold til forskriften er mye større enn det største buret i nettbutikken, og kanskje mye større enn hva de fleste vil ha hjemme i stuen.

Det å bruke hundebur blir ofte tatt opp i hundefaglige diskusjonsforum på internett og dersom en søker på "bur" på diskusjonsforumet til www.canis.no får en opp 22988 treff. Diskusjonene er stort sett positive med tanke på bruk av bur, men da med forbehold om at det er bruk med måte. Fordelene mange ser er at hunden lærer seg å være rolig, den får ikke muligheten til å ødelegge inventar eller seg selv. Enkelte er også negative til bruk av bur, og argumentet jeg ser går igjen der er at de ikke skjønner vitsen med burbruk på hund.

www.canis.no.

Nå skal det sies at hundebur er et flott treningsverktøy med tanke på det meste av hundetrening. Valpen lærer forttere å bli husren, den lærer å være i ro, buret kan være et hjelpemiddel for at hunden er uthvilt før en drar på lydighetstrening, brukstrening, etc.

<http://www.home.no/hundefaq/valpetid.html>

<http://www.mopseriet.com/brukavbur.htm>

Et daglig oppbevaringssted for hunden bør ikke buret være. I så fall bør buret være minimum størrelsen som er anbefalt i forskrifter for dyrepensjonat og liknende. Min personlige påstand om hvorfor folk ukritisk bruker bur, er at det er en lettvinnt løsning for å få bukt med mange atferdmessige problemer. Så lenge hunden ser ut til å trives (ikke protesterer), så klarer en hundeeier å svelge dette med god samvittighet.

En annen helt klar fordel med bruk av bur hos vanlige familier, er at buret kan være en plass der hunden kan få være i fred fra barna som leker etc. Det er enkelt å forklare barna at hundeburet er hundens sitt rom og der inne skal kun hunden få være i fred.

<http://www.mopseriet.com/brukavbur.htm>

OPPGAVE 3

LÆRINGSTEORI

Forklar forskjellen på positiv og negativ forsterkning.

Diskutér hva som er viktig for å lykkes med bruk av negativ forsterkning.

For å gi en liten oversikt over forsterker og straff, brukes en tabell som er hentet fra www.canis.no.

	Positiv	Negativ
Forsterker	Tilføre noe hunden ønsker	Tilføre noe hunden ønsker å unngå
Straff	Tilfører noe ubehagelig	Fjerner noe hunden ønsker

www.canis.no.

En forsterker er alt som øker sannsynligheten for at individet skal gjenta en atferd. Vi deler forsterkere inn i to grupper der den positive forsterkeren er noe hunden ønsker, være seg ros, kos, godbit, lek etc. Betingelsen for at en forsterker skal være positiv er at individet vil jobbe for å få den. Godbit fungerer ikke alltid som forsterker på en mett hund.

Ved en negativ forsterker så tilfører vi noe individet ønsker å unngå, være seg en eller annen form for ubehag. En kan se utifra litteraturen at skillet mellom negativ forsterker og positiv straff er noe utflytende. Går en utifra Pryors definisjon av positiv straff og negativ forsterker, er negativ forsterker noe som tilføres for å oppnå en ønsket atferd mens positiv straff er noe som tilføres for å fjerne en uønsket atferd. Dersom resultatet av aversivene er at individet endrer atferd, kan aversivene sees på som en negativ forsterker. Om individet ikke har mulighet til å endre atferden til en annen atferd er aversivene straff. (Pryor, 2002)

Ved bruk av negativ forsterker så er det først og fremst viktig at treneren har kontroll på hva vedkommende driver med. En har mye mindre "tabbekvote" ved trening med negativ forsterker enn ved positiv forsterker. I verste fall kan en trene hunden til å bli tiltaksløs og redd for å gjøre feil. Noe som er en uheldig egenskap for hunder som skal gjøre et stykke arbeid. F.eks. Jakt-, bruks- og tjenestehunder. En ting som er viktig å tenke på ved slik

trening, er at enhver atferd hunden utfører som ikke blir korrigert, vil den tolke som rett atferd. (Egtvedt og Køste, 2003)

OPPGAVE 4

OPPDRETT

Drøft de vanligste årsaker til infertilitet hos tisper.

Infertilitet hos tisper kan komme av manglende egglosning, manglende brunst, stress og annen sykdom. (Indrebø, 2005)

Ved manglende egglosning kan det være svikt i kommunikasjon mellom hypofysen og eggstokkene, svulster og cyster i eggstokkene eller annen sykdom i eggstokkene. Stress kan også være årsak til manglende egglosning, samt at tisper med hyppig løpetid kan innimellom løpe uten egglosning. (Indrebø, 2005)

Brunstmangel kan komme av hypotyroserose, som er en dysfunksjon i skjoldbruskkjertelen, som fører til nedsatt mengde av thyroksin i blodet. Andre grunner til brunstmangel kan være sukkersyke, over eller underproduksjon av binyrebarkhormoner, svulster i eggstokkene og andre sykkelige tilstander. (Indrebø, 2005)

Andre årsaker til fruktbarhetsproblemer hos tisper kan være stress, fedme, dårlig fysisk form, underernæring, og persisterende hymen (Jomfruhinne). (Indrebø, 2005)

OPPGAVE 5

LOVVERK

Du er på hyttetur, og har liten lyst til å gå kveldstur med hunden din

Du vet at det er en innhegning med sauer like ved, men hunden din har ikke vist interesse for disse tidligere. Det er ikke båndtvangstid. Kan du slippe hunden ut alene? Er du ansvarlig dersom hunden angriper sauene?

Ifølge hundeloven § 4 a og b, skal en hund kun være løs når den blir fulgt og kontrollert på en aktsom måte (a), eller er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpen for allmenn ferdsel (b). Hundeeieren som her er på hyttetur kan dermed ikke slippe ut hunden alene dersom

hunden ikke er forsvarlig inngjerdet på et området stengt for alminnelig ferdsel. Dersom vedkommende allikevel slipper ut hunden og den skulle komme til å angripe sauene, er det å regne som en uaktsom handling fra hundeeierens sin side. Ifølge loven om skadeerstatning § 1-5 4. ledd er hundeeieren erstatningsansvarlig for tapet som saueholderen måtte lide og ifølge hundeloven § 18 b kan saueholderen kreve hunden avlivet.

OPPGAVE 6

ATFERD

I diskusjoner om sosial organisering og jaktatferd hos hund, brukes ofte ulven som modell for hundens atferd.

Forklar hva som er likt og ulikt hos hund og ulv i de nevnte atferder, og hvorfor det ikke bestandig er riktig å bruke ulven som rollemodell.

Når det gjelder forskjeller i jaktatferd hos hund og ulv så ser en at terskelverdiene for når jaktatferd utløses har endret seg i domestiseringsprosessen. En annen tydelig forskjell er at når ulven har et komplett jaktmønster, så har hunden er mer oppdelt jaktmønster.

Vi kan dele ulvens jaktatferd opp i følgende sekvenser.

- Søk
 - Søke, bevege seg i terrenget m.m.
- Eye
 - Stand, stirre
- Stalk
 - Liste seg innpå
- Jage
 - Løpe etter
 - Kan jobbe i ”formasjon” etter gitte regler
- Holde bitt
- Drapsbitt
- Dissekere
- Spise

(Gry Løberg, Jaktatferd, forelesning ved HINT 12.03.05)

Hos en retriever for eksempel har vi følgende sekvenser.

- Søk
- Jage
- Holde bitt

(Gry Løberg, Jaktatferd, forelesning ved HINT 12.03.05)

Dette betyr ikke at retrieveren ikke har egenskapene for de øvrige sekvensene, men at terskelverdiene for når de utløses er endret. Sekvensene for jaktatferd hos hund er forskjellig fra rase til rase. En skjematisk oversikt over jaktsekvensene hos de forskjellige hunderasene kan settes opp på denne måten.

Jaktatferd (sekvenser) hos forskjellige hundetyper						
Vill type	søk	stand	stalk	jakt	holdebitt	drapsbitt
Vokterhund	(søk)	(stand)	(stalk)	(jakt)	(holdebitt)	(drapsbitt)
Header	søk	stand	stalk	jakt	(holdebitt)	(drapsbitt)
Heeler	søk	stand	stalk	jakt	holdebitt	(drapsbitt)
Hound	søk		mark	jakt	holdebitt	drapsbitt
Pointer	søk	stand	(stalk)	(jakt)	holdebitt	(drapsbitt)
Retriever	søk	stand	stalk	jakt	holdebitt	(drapsbitt)

(Gry Løberg, Jaktatferd, forelesning ved HINT 12.03.05)

Hovedtrekkene angående jaktatferd hos hund kontra ulv, er mens ulven har et komplett jaktmønster har hunden kun deler av de forskjellige jaktsekvensene. En egenskap hunden også har fått, som ulven ikke har, er at hunden kan stoppe jakten og starte jaktatferden om igjen.

Det er mange delte meninger om likheter og ulikheter rundt sosial organisering hos hund og ulv. Enkelte forfattere ser ut til å mene at hunden nærmest er en ulv og som hundeeier må en te seg som alfaulven for å ikke få lederskapsproblemer. Eksempel på dette er Lars Fält sin bok om hundens språk og flokkliv. Han mener blant annet at en må være en tydelig leder for hunden og ta initiativ til aktiviteter som lek, trening og tur. En bør ikke statuere seg som leder ved aggresjon men ved initiativ. (Lars Fält, 2003)

Forskningen på ulv har stort sett blitt utført på ulv i fangenskap og ikke på viltlevende ulveflokker. Det som dermed dominerer litteraturen om ulv er dominans og aggresjon, der lederen av flokken er svært dominant og demonstrerer sin styrke i forskjellige situasjoner. Et viktig parameter som kanskje er glemt her er at den som er leder i en flokk som er innesperret, antagelig ikke vil forbli leder om en slipper flokken fri. I tillegg er det større sjanse for at det skal oppstå misforståelser individene imellom, om de ikke har muligheten til å forflytte seg og holde en viss avstand til hverandre. Dersom et individ sperres opp i et hjørne et det fort gjort å ty til aggresjon. (Lars Fält, 2003)

Selv om hunden opprinnelig stammer fra ulven så er det en del ting i de sosiale omgivelsene og egenskapene som har forandret seg. Blant annet så er sosialiseringalderen og tidspunktet for når egenskapen for frykt setter inn hos hunden noe annerledes enn hos sin stamfar ulven. Hunden har en lenger sosialiseringsperiode og er noe eldre når den får egenskapen for frykt, enn hva ulven er. Hunden har også en utmerket evne til å lære seg sosiale ferdigheter hele livet igjennom. (Gry Løberg, Jaktatferd, forelesning ved HINT 12.03.05) Hunden er interessert i andre hunder hele livet, og hilser gjerne på dem. Ulven derimot er ikke like sosial av seg. Den holder seg til sin flokk og flokkmedlemmene i den flokken. Nye flokkmedlemmer blir som oftest født inn i flokken og kommer svært, svært sjelden utenifra. Nye ulveflokker dannes ved at en hann og en hunn forlater sine flokker og slår seg sammen, får valper og danner en ny flokk. Dette paret forblir gjerne alfaparet i denne flokken hele livet. Det forekommer at yngre flokkmedlemmer, gjerne hanner klatrer på rangstigen og blir alfahann. Det er kun alfaparet som parer seg og en ulveflokk kan dermed være svært utsatt for innavl. Ulvene har løpetid en gang i året og aggresjon og slossing forekommer stort sett bare i løpetiden. Hunder på sin side har løpetid flere ganger i året, parer seg gjerne på tvers av eventuelle rangordninger og flokker, og sloss gjerne noe mer tilfeldig. (Tapper, 2004) Ulvene har også bytteforsvar som går på tvers av rangordningen og dette respekteres av de øvrige medlemmene i flokken. Hos hunder derimot så respekteres ikke bytteforsvaret på samme måte og de stjeler gjerne fra hverandre eller sloss om maten. (Lars Fält, 2003)

Hunder som lever vilt som vi ofte ser i sørlige byer, lever gjerne alene eller i par av samme eller forskjellig kjønn. Noen ganger lever de i flokker på tre, men da er det stort sett ei tispe med avkom. (Tapper, 2004) I følge Lars Fält, lever de i flokker på tre til syv hunder, men bare

i korte perioder, gjerne i form av en rask og hektisk hilserunde om morgenen for så å splittes opp igjen. (Lars Fält, 2003)

Det som kjennetegner hunder i bymiljø er at det er forholdsvis enkel tilgang på mat, i form av søppel og matrester. De har dermed ikke noe nytte av å gå i flokk. (Lars Fält, 2003)

Ulvene lever som kjent i flokk, og antagelig gjør de det fordi deres eksistens avhenger av det. Det har vist seg at ulven går oftere alene på sommeren enn om vinteren. Om sommeren er den ikke avhengig av flokken sin for å finne mat. Det er rikelig med gnagere, fugleegg, insekter og unge dyr å livnære seg på. Om vinteren derimot, er ulven avhengig av flokken sin for å kunne nedlegge større byttedyr. (Lars Fält, 2003)

Dersom en art lever i flokk og det skal fungere, så betinger det visse egenskaper hos arten. Evnen til kommunikasjon er blant annet veldig viktig. I ulveflokken er det antagelig et hierarki som sørger for ro og orden. Med et hierarki så menes gitte spilleregler for hvem som skal ta for seg først og lede an. Dersom alle individene i en flokk hadde tatt initiativ så hadde flokken nok blitt splittet. (Lars Fält, 2003)

Hunden har arvet disse egenskapene for kommunikasjon. Og det er nok en av grunnene til at den fungerer så godt sammen med oss. Når det gjelder kommunikasjon hunder imellom så har domestiseringen av hunden satt sine spor på utseendet dens. Ikke alle hunder har fysisk anlegg for å gi tydelige signaler. Enkelte hunder har hengeører, lang pels, spesiell frisyre, spesiell anatomi etc. Det er mye ved utseendet til hunden som hindrer den i å gi like tydelige signaler som ulven, og dette kan være årsak til mange misforståelser hunder imellom. (Lars Fält, 2003).

Vi kan se mange likheter mellom ulv og hund i både jaktatferd og sosial organisering, men også en del forskjeller. Hunden har gjennomgått en domestiseringsperiode på rundt 14000 år og har utviklet seg til en egen art. Hunden har tilpasset seg et helt annet levesett enn ulven. Vi kan slå fast at det å se på ulven som en hund og bruke ulven som modell for hundeatferd ikke er riktig. Det kan selvfølgelig være fascinerende å se på likhetstrekkene mellom ulv og hund, men til syvende og sist må vi ta for oss ulven for å se på ulveatferd og hunden for å se på hundeatferd.

Litteraturliste:

Egtvedt, Morten og Køste, Cecilie (2005) **klikkertrening for din hund** Canis Forlag

Fält, Lars (2003) **Hundens språk och flockliv** Bilda förlag

Guthrie, Sue, Dick Lane and Professor Geoffrey S-Smith (2004) **Hundens stell og helse** Landbruksforlaget.

Idrebø, Astrid (2005) **Genetikk, avl og oppdrett** Norsk Kennel Klub.

Lov om hundehold (Hundeloven) (2003) Lov 2003-07-04 nr 74

Lov om skadeerstatning, (1969) Lov 1969-06-13-26, §1-5. (Ansvar for dyr)

Løberg, Gry. **Jaktatferd**. Forelesning ved HiNT, Steinkjer 12.03.05

Pryor, Karen (2002) **Ikke skyt hunden** Canis Forlag.

St.meld. nr 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevelferd

Tapper, Ingrid (2004) **Etologiboken** Prisma.

www.canis.no **Åpent forum** søk på bur

www.burexperten.no **Nettbutikk** salg av bur